

Sajtó és Tájékoztatás

Az Európai Unió Bírósága
112/11. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY
Luxembourg, 2011. október 18.

A C-34/10. sz.,
Oliver Brüstle kontra Greenpeace eV ügyben hozott ítélet

Ki kell zárni a szabadalmazhatóság köréből azt az eljárást, amely – az emberi embrióból a blastocysta szakaszban nyert őssejtek levételének alkalmazásával – az embrió elpusztítását eredményezi

Az emberi embrión alkalmazott gyógyászati vagy diagnosztikai célú, és annak javát szolgáló alkalmazás szabadalom tárgya lehet, azonban az embrió tudományos kutatás céljára történő alkalmazása nem szabadalmazható

Oliver Brüstle egy 1997 decemberében bejelentett, emberi embrionális őssejtekből előállított, izolált és megtisztított, a neurológiai betegségek kezelésére alkalmazott idegi¹ elősejtekre² vonatkozó szabadalom szabadalmasa. Az O. Brüstle által adott tájékoztatás szerint már sor került ezen elősejtek klinikai alkalmazására, mégpedig Parkinson-kórban szenvedő betegeken.

A Greenpeace eV kérelmére a Bundespatentgericht (szövetségi szabadalmi bíróság, Németország) megsemmisítette O. Brüstle szabadalmát annyiban, amennyiben az az emberi embrionális őssejtekből nyert elősejtek kinyerését lehetővé tevő eljárásokra vonatkozott.

A *Bundesgerichtshof* (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) O. Brüstle fellebbezésének elbírásakor úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és a biotechnológiai találmányok jogi oltalmáról szóló 98/44/EK irányelvben³ nem definiált, az „emberi embrió” fogalmára vonatkozó kérdést terjeszt a Bíróság elé. Arra irányul a kérdés, hogy az emberi embrió szabadalmi oltalomban való részesítésének kizárása a petesejt megtermékenyítésétől kezdve az élet valamennyi stádiumát felöleli-e, vagy egyéb feltételeknek – mint például egy bizonyos fejlődési stádium elérése – is teljesülniük kell.

Az „emberi embrió” fogalmának vizsgálata során a Bíróság legelőször is kiemeli, hogy nem orvosi vagy etikai kérdésekben kell állást foglalnia, hanem az irányelv releváns rendelkezéseinek jogi értelmezésére kell szorítkoznia. Így az irányelv szövegkörnyezete és célja arra utal, hogy az uniós jogalkotó ki kívánta zárni a szabadalmazhatóság mindazon lehetőségét, amikor az emberi méltóság tiszteletben tartása sérülhet. A Bíróság szerint ebből az következik, hogy az „emberi embrió” fogalmát szélesen kell értelmezni. Ebben az értelemben a Bíróság úgy ítéli meg, hogy minden emberi petesejtet már a megtermékenyítésének szakaszától kezdve „emberi embriónak” kell tekinteni, amennyiben e megtermékenyítés az emberi egyedé fejlődés folyamatának beindítója. Szintén „emberi embriónak” kell minősíteni azon megtermékenyítetlen emberi petesejtet, amelybe érett emberi sejtől származó sejtmagot ültettek át, valamint azon megtermékenyítetlen emberi petesejtet, amelyet szűznemzés útján osztódásra és továbbfejlődésre ösztönöztek. Habár ezek az organizmusok tulajdonképpen értelemben nem estek át megtermékenyítésen, ezek – a petesejt megtermékenyítésével létrejött embrióhoz hasonlóan – a kinyerésükre alkalmazott eljárás révén képesek beindítani az emberi egyedé fejlődés folyamatát.

¹ Az idegi elősejtek olyan éretlen sejtekként határozhatók meg, amelyek képesek az idegrendszer érett sejtjeivé, például neuronokká alakulni.

² Az elősejtek alatt azokat az éretlen testi sejteket kell érteni, amelyek még képesek az osztódásra. Ezek az elősejtek fejlődésre és meghatározott kifejlett testi sejtékké való differenciálódásra képesek.

³ A biotechnológiai találmányok jogi oltalmáról szóló, 1998. július 6-i 98/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 231., 13. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 20. kötet, 395. o.).

Az emberi embrióból a blastocysta szakaszban⁴ nyert őssejteket illetően – amelyekre az O. Brüstle szabadalmának tárgyát képező találmány vonatkozik – a Bíróság megállapítja, hogy a nemzeti bíróságnak kell a tudomány állására tekintettel meghatároznia, hogy ezek beindíthatják-e az emberi egyedé fejlődés folyamatát, és következésképpen az „emberi embrió” fogalma alá tartoznak-e.

A Bíróság ezután azt a kérdést vizsgálja meg, hogy „az emberi embrió ipari vagy kereskedelmi célra” történő, nem szabadalmazható „alkalmazásának” fogalma magában foglalja-e az emberi embriók tudományos kutatás céljára történő alkalmazását is. Így ez utóbbi alkalmazást illetően a Bíróság megjegyzi, hogy valamely találmány szabadalmi oltalomban való részesítése főszabály szerint magában foglalja annak ipari vagy kereskedelmi célra történő hasznosítását. Márpedig, még ha a tudományos kutatás célját meg is kell különböztetni az ipari vagy kereskedelmi céltól, az emberi embrióknak a szabadalmi bejelentés tárgyát képező kutatási célú alkalmazása nem választható el magától a szabadalomtól és az ahhoz fűződő jogoktól. E tekintetben az emberi embrióknak a szabadalmi bejelentés tárgyát képező tudományos kutatás céljára történő alkalmazása nem különböztethető meg az ipari és kereskedelmi célú alkalmazástól, és ezért ki kell zárni a szabadalmazhatóság köréből. Következésképpen a Bíróság megállapítja, hogy az emberi embriók alkalmazását magában foglaló tudományos kutatás nem részesíthető szabadalmi oltalomban. A Bíróság ugyanakkor emlékeztet arra, hogy az emberi embriók ipari vagy kereskedelmi célból történő alkalmazásának szabadalmazhatósága az irányelv értelmében nem tilos, amennyiben az kizárólag az emberi embriókon alkalmazott olyan gyógyászati vagy diagnosztikai célú alkalmazásokra vonatkozik, amelyek a javukat szolgálják, például egy fejlődési rendellenesség korrigálása és életkilátásaik javítása céljából.

Végül a Bíróság az idegi elősejtek előállítására vonatkozó találmány szabadalmazhatóságával kapcsolatos kérdésre válaszol. Kiemeli, hogy ehhez egyfelől az emberi embrióból a blastocysta szakaszban nyert őssejtek alkalmazására van szükség, másfelől a kinyerés ezen embrió elpusztítását eredményezi. Ha e találmány szabadalmazhatósága nem lenne kizárva, annak az lenne a következménye, hogy lehetővé tenné a szabadalom bejelentőjének, hogy az igénybejelentés ügyes megfogalmazásának alkalmazásával megkerülje a szabadalmazhatóságra vonatkozó tilalmat. Következésképpen a Bíróság megállapítja, hogy valamely találmány nem szabadalmazható, ha az eljárás kivitelezése előzetesen az emberi embriók elpusztítását vagy alapanyagként történő alkalmazásukat követeli meg, még akkor is, ha a szabadalom bejelentésekor ezen eljárás leírása a jelen esethez hasonlóan nem említi az emberi embriók alkalmazását.

EMLÉKEZTETŐ: Az előzetes döntéshozatali eljárás lehetővé teszi a tagállami bíróságok számára, hogy az előttük folyamatban lévő jogvita keretében az uniós jog értelmezésére vagy valamely uniós jogi aktus érvényességére vonatkozó kérdést terjesszenek a Bíróság elé. A Bíróság nem dönti el a tagállami bíróság előtti jogvitát. A nemzeti bíróság feladata, hogy az ügyet a Bíróság határozata alapján elbírálja. E határozat a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

A kihirdetés napján az ítélet [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon.

Sajtófelelős: Lehóczki Balázs ☎ (+352) 4303 5499

Az ítélet kihirdetésekor készített képfelvételek elérhetők: [„Europe by Satellite”](#) ☎ (+32) 2 2964106

---

⁴ Az embrionális fejlődésnek egy adott időpontbeli, körülbelül öt nappal a megtermékenyítést követően tekintett utolsó szakasza.